

Benedykt XVI, Paweł. Apostoł Narodów, Częstochowa, Edycja Świętego Pawła, 2008, ss. 108

Książka składa się z trzech części poprzedzonych wstępem oraz wprowadzeniem. W słowie wstępnym do tej publikacji Elio Guerriero określa autora, Benedykta XVI, jako „papieża chrześcijańskiego orędzia” i od razu uzasadnia to sformułowanie mówiąc, iż papież od początku swojego pontyfikatu nieustannie głosi Chrystusowe orędzie.

Wstęp stanowi homilia wygłoszona przez Benedykta XVI w Bazylice św. Pawła za Murami podczas uroczystości św. Piotra i Pawła w roku 2008, w której papież ogłosił Rok Świętego Pawła z okazji 2000. rocznicy jego urodzin. Benedykt XVI zwrócił w niej uwagę na ekumeniczny wymiar zapowiadanych obchodów, przypominając, że Apostołowi Narodów bardzo zależało na jedności wszystkich chrześcijan. Mówi także o sposobie obchodzenia tego

jubileuszowego roku, a więc o przewidywanych inicjatywach, jak np. pielgrzymki do grobu św. Pawła w Rzymie, kongresy naukowe, rozmaite publikacje poświęcone apostołowi.

W pierwszej części przedstawione są katechezy poświęcone św. Pawłowi, wygłoszone przez papieża Benedykta XVI podczas audyencji generalnych. Autor publikacji najpierw przybliży postać św. Pawła, zwracając uwagę, że spośród postaci Kościoła pierwotnego o nim właśnie – oprócz Jezusa – mamy najwięcej informacji, które podane są na kartach Biblii: w *Dziejach Apostolskich* oraz w listach Pawłowych. Po krótkim omówieniu biografii św. Pawła papież zwraca uwagę na wydarzenie w życiu apostoła, które stało się dla niego punktem zwrotnym. Chodzi mianowicie o spotkanie św. Pawła (wówczas jeszcze Szawła) z Chrystusem pod Damaszkiem. Następnie papież wskazuje na główny motyw nauczania i działalności św. Pawła, tj. postawienie w centrum Jezusa Chrystusa. Potem przybliży naukę Apostoła o obecności i roli Ducha Świętego w nas. W ostatnim kazaniu poświęconym omawianej postaci Benedykt XVI mówi na temat Kościoła ukazanego w nauczaniu i działalności Apostoła Narodów. Papież zwraca uwagę na Pawłową definicję Kościoła jako „Ciała Chrystusa”. Mówi także, iż z nauki św. Pawła o Kościele płynie powinność dla nas, aby żyć na wzór Chrystusa.

Druga część książki zawiera homilie Benedykta XVI wygłoszone w Bazylice św. Pawła za Murami i w Bazylice Watykańskiej na początku posługiwania na Stolicy Piotrowej. Papież mówi w nich o ewangelizacji, wskazując na przykład i nauczanie Apostoła Narodów, oraz o przymiotach Kościoła (katolicki, jeden, apostołski, uświęcany przez Świętego Pańskiego) wyjaśniając ich znaczenie.

Część trzecia jest krótkim wykładem na temat wielości przymierzy, a zarazem jedności przymierza. Autor książki, przybliżając znaczenie słowa „przymierze” w pojęciu biblijnym, ukazuje, w jaki sposób wyjaśniają je tłumacze Septuaginty. Mianowicie przymierze opisane w Biblii pochodzi z wolnego ustanowienia Bożego i nie jest wzajemnym układem dwóch stron, lecz darem miłości ze strony Boga, który obdarowując, nic w zamian nie otrzymuje od człowieka. Benedykt XVI wspominał, że św. Paweł w Liście do Galatów (6,2) przeciwstawia Torę Mesjasza Torze Mojżesza¹; co dalej papież wyjaśnia, że Stary Testament mówi o kilku przymierzach, między innymi o przymierzu z Abrahamem i przymierzu z Mojżeszem. I to przymierze z Mojżeszem widziane jest przez apostoła jako przymierze podstawowe, właściwe, trwałe, uniwersalne i które jest wolnym darem Boga, zaś przymierze z Abrahamem jest tylko pośrednie (pomiędzy przymierzem z Abrahamem a przymierzem Chrystusa), dotyczy tylko ludzi Izraela i jest przejściowe oraz warunkowe. Może być i było zrywane przez ludzi, ale nigdy przez Boga. Posługując się interpretacjami św. Pawła na temat przymierza oraz zawartymi w Piśmie Świętym opisami Ostatniej Wieczery papież konkluduje, że w wielu przymierzach zawarte jest jedno, a stąd płynie nauka, iż Stary i Nowy Testament nie mogą być przeciwstawione sobie jako dwie odmienne religie, jako dwie różne drogi, ponieważ wola Boga względem ludzi jest jedna, jak też działanie Boga w historii względem ludzi jest jedno. Ta koncepcja teologiczna „jedności przymierza” ma swoje szczególne uzasadnienie w teologii św. Pawła³

Przedstawiona książka papieża Benedykta XVI, *Paweł. Apostoł Narodów*, choć objętościowo niezbyt duża, zawiera szereg cennych informacji. Książka skłania do refleksji. Pierwsze dwie części to – jak już zostało wspomniane – kazania i homilie papieża. Czyta się je dość łatwo. Trudniejsza – jak się wydaje – jest część trzecia, chociaż bardzo ciekawa i pouczająca.

Książka przybliży postać Apostoła Narodów oraz wykładnię jego nauki o Jezusie, Kościele oraz przymierzu. Papież mówi, że nauczanie św. Pawła, który w centrum stawia Chrystusa, powinniśmy wprowadzać we własne życie. Idąc za przykładem Apostoła.

Papież nieustannie odwołuje się do *Biblii*, co skłania czytelnika do kontaktu z nią. W swojej publikacji papież ukazuje, jak z *Biblii* można czerpać coraz to nowe treści. Postać i nauka św. Pawła są wciąż aktualne i powinniśmy je zgłębiać, a zwłaszcza teraz – w jubileuszowym roku poświęconym św. Pawłowi.

Nakreślone ramy tej publikacji nie pozwalają na szersze przedstawienie tematu, a to – uważam – byłoby bardzo pożyteczne.

Bogumiła Kapala

³ Por. E. Guerriero, *Papież chrześcijańskiego orędzia*. Wprowadzenie, w: Benedykt XVI, *Paweł. Apostoł Narodów*, Częstochowa 2008, s. 7.